

(משלי ל יט) נחש עלי צור. ושם נסהו, משום דכתיב וימתקו המים. דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו.

אמר רבי יהודה, כתיב פי מרים הם, מכאן שנינו, יש מים עכורים, ויש מים צלולים, ויש מים מתוקים, ויש מים מרים. ויצעק אל ה', למה צעק, מכאן שהיה בצער באותה שעה. אמר ליה הקדוש ברוך הוא, משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשיו אצטרף לחקק אותו בצור, ושניהם עמדו על המים המרים. ובאותה שעה נחקק צור בנחש שהיה בו קדם. זהו שכתוב שם שם לו חק ומשפט.

בר אתא רבי אבא, שאילו קמיה, אמר להו שפיר קאמר ר' יהודה, והכי הוא. ואנא אצטרף לגלאה רזא דמלה, הא חזינא דרבי יהודה גלי לה.

אמא אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה, השתא במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים, אבל כשיצאו ממצרים, כמה מקטרגים מזמנים על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו אצלם. כמה מים רעים יקטרגו בהם. באו לים - בא רהב שרו של מצרים ושל ים. אמר הקדוש-ברוך-הוא: משה, (שמות יד) הרים את מטה ונטה את ידך. פיון שאמר הרים את מטה, מהו ונטה את ידך? אלא הרים את מטה נגד שרו של ים. באו למרה - כמה מים מרים נזדמנו אצלם, ונצטער משה וצעק. זהו שכתוב ויצעק אל ה'.

אמר ליה קודשא בריך הוא, משה, הרי לך עצה בזה, השלף המטה אמר ליה קודשא בריך הוא, משה, הרי לך עצה בזה, השלף המטה

המים. דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא: מכאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו.

אמר רבי יהודה, כתוב פי מרים הם, מכאן שנינו, יש מים עכורים, ויש מים צלולים, ויש מים מתוקים, ויש מים מרים. ויצעק אל ה', למה צעק? מכאן שהיה בצער באותה שעה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשיו צריך לחקק אותו בצור, ושניהם עמדו על המים המרים. ובאותה שעה נחקק צור בנחש שהיה בו קדם. זהו שכתוב שם שם לו חק ומשפט.

כאשר בא רבי אבא, שאילו לפניו. אמר להם, טוב אומר רבי יהודה, וכך הוא. ואני נצטרף לגלות סוד הדבר, הרי ראיתי שרבי יהודה גלה אותו.

אמא אמר הקדוש ברוך הוא למשה: משה, כעת במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים, אבל כשיצאו ממצרים, כמה מקטרגים מזמנים על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו אצלם. כמה מים רעים יקטרגו בהם.

באו לים - בא רהב שרו של מצרים ושל ים. אמר הקדוש-ברוך-הוא: משה, (שמות יד) הרים את מטה ונטה את ידך. פיון שאמר הרים את מטה, מהו ונטה את ידך? אלא הרים את מטה נגד שרו של ים. באו למרה - כמה מים מרים נזדמנו אצלם, ונצטער משה וצעק. זהו שכתוב ויצעק אל ה'.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי לך עצה בזה, השלף

אמר ליה קודשא בריך הוא, משה, הרי לך עצה בזה, השלף המטה

אֲצֵלֶם, וַיִּתְחַקֵּק נַחֲשׁ עָלַי צוּר שְׁנִיָּהֶם בְּיַחַד, וַיִּנְצְלוּ. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּזְרְהוּ ה' עֵץ. כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (קהלת א ג) מְקוֹם שְׁיִפּוּל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵצָה. וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם. וְכִתִּיב שֶׁשׁ לֹו חֵק וּמִשְׁפָּט, נַחֲשׁ עָלַי צוּר. וְשֶׁשׁ נִסְהוּ, עֲטָרָהוּ בְּנִסִּים. אָמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאֵן וַלְהֵלְאָה, הָרִי לָךְ שְׁיַעֲמוּד אֲצֵל הַמַּיִם, הָרִי לָךְ שְׁיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי בַּמַּיִם.

בְּשִׁבְאוֹ לְאֵלִים, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, אָמֵר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשָּׁה, בְּמָקוֹם הַזֶּה אֵין צְרִיף מְטָה, הָרִי יַעֲקֹב שֶׁהוּא הָאֵילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְהוּא שְׁבַעִים תְּמָרִים. וְשִׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינֹת מַיִם, שְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁבָטִים. כְּשִׁבְעִים עַמּוּדִים, וְשְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁבָטִים, זְכוּתָם יִגָּן עֲלֵיכֶם, בְּמָקוֹם הַזֶּה שְׁנִקְרָא אֵילָן, וְהוּא אֵלִים. כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ישעיה א כט) כִּי יִבְשׂוּ מְאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם.

מִיָּד וַיִּחַנּוּ שֶׁשׁ עַל הַמַּיִם, מִשְׁמַע דְּכְּתִיב עַל הַמַּיִם, וּמִשְׁמַע דְּכְּתִיב, שֶׁשׁ לֹו, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְשֶׁשׁ שְׁלֹטוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַמַּיִם, וְלֹא הוּצֵרף הַמְטָה. מִכָּאֵן וַלְהֵלְאָה אֲצֵטְרִיף הַמְטָה בְּנַחֲשׁ עָלַי צוּר, אֲצֵל הַמַּיִם.

בָּאוּ לְחֹרֵב, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג, אָמֵר לִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכִּיתָ בַּצּוּר, הַמְטָה אֲצֵטְרִיף הָכָא, וְהַכִּיתָ לְאֵלוֹ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא בְּנַחֲשׁ. אָמֵר מִשָּׁה, יִתִּיר אֲצֵטְרִיף הָכָא, אֲנָא חֲמִי מַיִם דְּבָעוּ לְשִׁטְפָא. אֲמַאי, הַנְּנִי עֲלִימָד לְפָנֶיךָ שֶׁשׁ עַל הַצּוּר וְהַכִּיתָ בַּצּוּר.

אָמֵר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִשָּׁה, עַדִּיין בְּמַרְיבָה עֲתִידִים הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מַיִם עֲכוּרִים רְעִים וַזְדוּנִים, וַיִּזְדוּגוּ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהוֹן, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה אֲצֵטְרִיף הַמְטָה, וְתִתִּיר עֲלֵיהֶם הַנַּחֲשׁ בְּגִלּוּי

הַמְטָה אֲצֵלֶם, וַיִּתְחַקֵּק נַחֲשׁ עָלַי צוּר שְׁנִיָּהֶם בְּיַחַד, וַיִּנְצְלוּ. זְהוּ שְׁכַתוּב וַיִּזְרְהוּ ה' עֵץ, כְּמוֹ שְׁנֵאָמֵר (קהלת יא) מְקוֹם שְׁיִפּוּל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵצָה. וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם. וְכִתוּב שֶׁשׁ לֹו חֵק וּמִשְׁפָּט, נַחֲשׁ עָלַי צוּר. וְשֶׁשׁ נִסְהוּ - עֲטָרָהוּ בְּנִסִּים. אָמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִכָּאֵן וַלְהֵלְאָה, הָרִי לָךְ שְׁיַעֲמוּד אֲצֵל הַמַּיִם, הָרִי לָךְ שְׁיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי בַּמַּיִם.

בְּשִׁבְאוֹ לְאֵלִים, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם. אָמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׁה, בְּמָקוֹם הַזֶּה אֵין צְרִיף מְטָה, הָרִי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הָאֵילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְהוּא שְׁבַעִים תְּמָרִים. וְשִׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינֹת מַיִם - שְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁבָטִים כְּשִׁבְעִים עַמּוּדִים, וְשְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁבָטִים, זְכוּתָם יִגָּן עֲלֵיכֶם בְּמָקוֹם הַזֶּה שְׁנִקְרָא אֵילָן, וְהוּא אֵלִים, כְּמוֹ שְׁנֵאָמֵר (ישעיה א) כִּי יִבְשׂוּ מְאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם.

מִיָּד - וַיִּחַנּוּ שֶׁשׁ עַל הַמַּיִם, מִשְׁמַע שְׁכַתוּב עַל הַמַּיִם, וּמִשְׁמַע שְׁכַתוּב שֶׁשׁ לֹו, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְשֶׁשׁ שְׁלֹטוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַמַּיִם, וְלֹא הוּצֵרף הַמְטָה. מִכָּאֵן וַלְהֵלְאָה נְצִרף הַמְטָה בְּנַחֲשׁ עָלַי צוּר אֲצֵל הַמַּיִם.

בָּאוּ לְחֹרֵב - בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג. אָמֵר לֹו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְהַכִּיתָ בַּצּוּר, הַמְטָה אֲצֵטְרִיף הָכָא, וְהַכִּיתָ לְאֵלוֹ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא בְּנַחֲשׁ. אָמֵר מִשָּׁה, יוֹתֵר צְרִיף כָּאֵן, אֲנִי רוּאָה מַיִם שְׂרַצוּ לְשִׁטְףָא. לְמָה? הַנְּנִי עֲמַד לְפָנֶיךָ שֶׁשׁ עַל הַצּוּר [בְּחֹרֵב] וְהַכִּיתָ בַּצּוּר.

אָמֵר לֹו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה: עַדִּין בְּמַרְיבָה עֲתִידִים הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מַיִם עֲכוּרִים רְעִים וַזְדוּנִים, וַיִּזְדוּגוּ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה נְצִרף הַמְטָה,

ותתיר עליהם הנחש בגלוי לעיניהם, ויתקדש שמי. זהו שכתוב (במדבר כז) להקדישני במים לעיניהם. מהו לעיניהם? בגלוי. פדבר שנזדווגו בהם בגלוי.

בא וראה, כף ראה דוד, שכתוב (תהלים קכד) לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם - זה פרעה. אזי עבר על נפשנו המים הזדונים - כמו שאמרנו. וכתוב (שם) נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים וגו'. אמר רבי אבא, מה ראה משה באותה שעה שלא עשה בנחש? אלא ישראל היו דוחקים למשה תנה לנו מים. נתיעץ משה ואמר: הקדוש ברוך הוא אמר לי לעמד בנחש, ואני רואה שאין גזרה לנחש במים, שאין יכלתו אלא בעפר, שכתוב (בראשית א) ועפר תאכל כל ימי חייו. משמע שעפר יאכל וישמיד כל ימיו, אבל במים לא. וישראל דוחקים אותי, ואף על גב שיעשה נס, לא יעשה במקום זה, אלא כשנחנק, נחנק בעפר ולא במים, שכתוב (שמות ד) וישלכוהו ארצה ויהי לנחש. וצור נחנק בזה, במים, במרה, וכבר עשה נס. טוב שאעשה בזה, שנעשה נס אחר. מיד - ויף את הסלע במטהו פעמים. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, יען לא האמנתם בי להקדישני, שחשבתם שלא יכול הנחש במים, לכן לא תביאו. (ומטר אשר הכית בו את היאור כו, מה הטעם? משום שמחנק בנסים היה, והשם הקדוש העליון רשום בו).

פרשת יתרו

אנכי ה' אלהיך (שמות כ), בפסוק הזה שאל רבי ייסא, הקטן שמן החברים, מרבי שמעון בן יוחאי, ואמר לו, יש לי לשאל שאלה אחת ממך ומשבש לי בלבבי, ואני פוחד מלשאל ממך, ואמרתי, אם נשאל - פוחד אני שמא

לעיניהם, ויתקדש שמי. הדיא הוא דכתיב, (במדבר כז יד) להקדישני במים לעיניהם. מהו לעיניהם. בגלוי. פדבר שנזדווגו בהם בגלוי. תא חזי, הכי חמא דוד, דכתיב (תהלים קכד א) לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם, זה פרעה. אזי עבר על נפשנו המים הזדונים, פדאמרינן. וכתוב (שם קכד ד) נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים וגו'.

אמר רבי אבא, מה ראה משה באותה שעה, שלא עשה בנחש. אלא ישראל היו דוחקים למשה תנה לנו מים, נתיעץ משה ואמר, קודשא בריך הוא אמר לי לעמוד בנחש, ואנא חמי דאין גזירה לנחש במים, דאין יכולתו אלא בעפר, דכתיב (בראשית ג יד) ועפר תאכל כל ימי חייו, משמע דעפרא ייכול וישיצי כל יומיו, אבל במיא לא. וישראל דחוקין לי, ואף על גב דיעביד ניסא, לא יעביד באתר דא, אלא כד אתחנק, אתחנק בעפרא, ולא במיא. דכתיב (שמות ד ג) וישליכוהו ארצה ויהי לנחש. וצור בדא אתחנק, במיא, במרה, וכבר עבד ניסא. טב דאעביד בהאי, דאתעביד ניסא אחרא. מיד ויף את הסלע במטהו פעמים, אמר ליה קודשא בריך הוא, משה יען לא האמנתם בי להקדישני, דחשבתון דלא יכיל נחש במים, לכן לא תביאו. (ומטר אשר הכית בו את היאור כו, מאי טעמא משום דמחנק בנסין הוה ושמא קרישא עלאה רשימא ביה).

פרשת יתרו

אנכי ה' אלהיך, בהאי פסוקא שאל רבי ייסא זעירא דמן חברייא מרבי שמעון בן יוחאי, ואמר ליה, אית לי למשאל שאילתא חדא מינך, ומשבש לי בלבאי, ואנא דחיל אחת ממך ומשבש לי בלבבי, ואני פוחד מלשאל ממך, ואמרתי, אם נשאל - פוחד אני שמא